

שטערלעך

אין אונגאר ווירד געוויבט פון זאפארט שייב מיטחא דער ניכט אלט זיין זאלט (ער האט אבער אויך פער- זיכערט זיין דאס ער דארט ניכט אלט זענען ווירד) געהאלט דוים איבעראינזאממען (ארטדאר)

אין (ניכט) Kőszeg ווירד געוויבט מיטמאלישער זון ושיב דער דיא אונגארישע איי היטשע שפראכע און ווארט אונד שרופט פאלקאממען מעכטע אונט פיר דען געדאלט יעדערליך 700 פל אפערטע בון וואסען פעכער.

לא תסון גבול

פאן Tisza földvár ווירד שטענען אייב פסקים אין שוהט קונטרס דער שוהט זענט דארט זייט 10 יארה אונד ווארדען יעטנט פערדעקענט ווייל ער שאן פראהע ארט איז יא א! ער האט אויך שאן גראפע מאכטער (משה) משל פדעה שפדעה לא גור אלא על הזכרים)

פאן מעגלישוב Megyaszó ווירד שטענען ביהוב אייב אין מונטרואויף איינען שוהט דער שוהט וואהנט דארט בדרך נס שאן איינען יארהען זאנט פלענט בייא יעדען זייט קען איין נייער שוהט אנטפערט צו ווערדען ווירד פערדעקענט אונגעגרינד איינפאך ברשעת האנשים הרשעים האלה וויא איך אויס דען בעשיר דער מחילה געוועהן דאבען.

זכר חסדו גבול עיבר על לא תסון לא תחמה ולא תתאוה ועל . . . ועל . . . גמרא טלף דעק פוטע באדמו ישראל ובתורת משה ואת זו קרש ה' עמוה לפני ה' תסחה - איך מיטטע

דען מאטער און ריבוי מיט זאפעלע שוהטים אונ- טערשיפטע אלס נור צו ערדענען מעליך פערדעקען אן מיר מיטנט אינפערדעקען געטווארען צו וואלען דען פערניטעראטאנס פירן האבע און נון אויף וואוינט מעהערעך אויך פיר נייע אבאנעמען בעדייט מענד הערזעהט און צו נאמענען אונט פל האלבע יעדע 1,70 פל פערדעקען אבער בייבט פיר וויא איין פל - ווירד

דיא יענינען אבאנעמען זעלבע בער אום איי- נע עקסעמפלארע ערהאלטען וואלען עטענט דאסעל- בע צום ערדענען נאך אהרע אבאנעמען ווייטער פערדעקען העשען פערדעקען - (דער הער) חשבת אבירה

ווער אויף דיא שטרעקען בודאפעשט באשען סלית ותפלין וסודיל געפונען האט זאלעס עטאמט אן דיא רעדאקציען דעס מול מבושר אנצווען געטהענען פאדעס ווירד איין סימן מוסרין אנגעבען ווערדען אויספירליכע ערטהייט דיא ערד דיעועס בלאטטעס.

להביר טובה

פאן הר' חרדיף החכם המושלם וכו' ר' יהודא מאשקאוויטש שייב ווייז דקים ושיבוי (דערזעלבע וואר

פאר מיר אין וואלמאט) ערדעלעטע און פאלגענדעס ווירדעס שרייבען:

אל סבור . . . מוח יצחק בוצים וויש שליטא וכו' אחיטת ושלום תרתי דמה חנו להודיעו בזה אשר ביום אתמול (אם 11 יענער) אחרי אשר הלכו ועברו איבער שני נסיון מעת אנכי פה ישבו כהול ערתי גענעראל- פערזאמלונג וכו' כהול פה אחר כהול מידים מכו אונד דעפיניטען לשיין לשוב ולמיון בשבך אלף כתרים לשבך וירד נאח בדת בראוי וכו' ושיחטה שליטה וכו' וכו'.

ישב ה' משכנתם ויהוה הראה ויהונתא לכל מחלות באנגארן אשר בן עשה ויהוה הוויש בארבה רבה אהבת עולם.

היט יהודא מאשקאוויטש שייב ווייז דעם (בעמען זענען ווערטה איז: דאס דאוועלסט אויך דער פאריגע משועבד ה' עקב גראס (גענייטענערט און מן-מאיש) פערלויבט מעהר אלס 20 יארהע בכווד גדול בון צור העטצטער מיטטע אלס ער פאן דארט מיט איינען ווילען שידעטע און גרעסטער צופריע- הענהייט לעכטע ווא פנדעט מאן אבער נאך דיעס גליי- בען? דער הער?

Tallesfabrickant

Jonas Sager, Kolomea (Galicien).

עמפעקלעס דעס געעהרטען פובליקום בעזאנדערס דען געעהרטען שעכטערן אינד לעהרען זאוויא זאנט- טיען מולטום בעאטטען זיע פארציילובען ערצייג- ניטע פאן מלחום איבע בנפוח ציוות עטרות. מונט תפדין ווירדענמלחום גאלד & זילבער- בארטען טיבל עט שאלען פיר דאמען מורמישע מלחום אונד טוב זעהר בילליג בייא גרעסטערן בע- בעטעלענען געוועהע ענטפערענען דאבאטט פריילישיגען פרייא.

נאכדעם ווא רעה דיעועס בלאטטעס פאן דער רעדעטע דיעוער פוטא מעהר אלס איינמאל איבער- צייט ווארדען זא ווירד דיעועלבע היעמיט דען לעוערן דיעועס בלאטטעס בעזאנדערס דען מולטובעאטטען וועלבע איינען געבענעוויג צור פרנסה דארין פינדען קענען ווארענט אנעמפאהרען. 7-6

Felelős szerkesztő és laptulajdonos

Weinstein Béni, Kolozsvárt.

Nyom. Boskovics József, Kolozsvárt.

קול מבושר

Zweiter Jahrgang No. 4.

Kolozsvár, 1. Febr. 1900.

Concourse und Anzeigen werden mit 4 Heller pr. em. be- rechnet. Mehrmalige Einschaltungen nach Übereinkunft.

Table with 2 columns: Description of services and prices. Includes 'ארבעטען: קול מבושר', 'פריין: נאנעווערן', 'דאלבערען: 3,50', 'פערטליערהייט: 2', 'אינעלענע נומער: 20 Heller'.

שאן אבערלויפען איזט אונד ער ווייטער און זיענען פאם- טען פנגורט דיעס הייסט נאטורליך אויך אנטפערט פיר אהנע בעשטימטע צייט/ אונד איינע אנטפערט- ציאן פיר אהנע בעשטימטע צייט הייסט יא דאך בייט אנטפערט בון דאס היין פערשולדען בענעהעסט דאס אונט בייאנאהע זאפעל אלס דעפיניטען וואס אבער איי- גענטליך אויך פערשולדען הייסט דיעס האט דיא גע- מיינען מין דעכט אן אייהרע איינענער אינטערעסע צו ארטהיילען זאנדערן דאזו איזט ענטוועדער דער דין תורה אדער דאס העכסטערע פונע ארטהייל דעס פאליטישען געריכטעס מאאטגעבער. - (לויט צאהל 1191-1888)

ע בערטיגען דען שוהט און זיענען געהאלטע האט עבענפאלס דיא געמיינדע מין דעכט זעלבסט הורף בענערוונגען ניכט ווייל זיא אין אייהרע אינטע- העסטע מין ריכטער זיין דארף.

דעמזופאלע אימטער בעסטער איזט פאן דיא גע- מיינדע גאר מיינען אדער נור אויף אונבעשטימטע צייט ווייטענען אויפנאהמישין צו בעוויסען.

וואגן איבער דיא שוהטים לאנע בייט מיטטער- אום עטוואס געשעהן ווירד ווייט דער רעכען הימעל, דען דער הומאנע מיניסטער איזט לידער טראנס אויף מעהר וועבענמליכען אורלויב נאך מעראן פערדיוומ דעמזופאלע יעטנט בראס דער מיניסטעראל דאס'ן זאלבע זאבען ערלעדיגט.

יעטנט איזט נור פארלייבט זאפעל צו מדין: דאס יעדער איינזעלנע דער איינע קלאנע האט זיינע קלאנע אן דאס מיניסטעראום איינצורייבען דאמיט דאס מיניסטעראום פאן מעהרערע זאלבע מיטהאנדלונגען איבערצייגט זאל.

פערנעה דאס דיא שוהטים גענען איינאנדער מיט מעהר אהבה אחוה ורועות אלס בון נון האנדעלן זאל- לען דאמיט אן אייהנען מקוים ווערדע ויהוה ברבתי ואין כלי מחות ברבתי כמו השלום.

אין ווארט פיר אללעמאל! פיר אייך מינע דיעבע בידעה. דיא איך פאן פיע- לע זייטען בעפראנט ווערדע אונד איך ניכט אימטשאנדע בון יעדען גענוי צו בעאנטווארטען וויא עס מיט דער שוהטים לאנע שטעהט ווילל אויך היער גענויען בע- ריכט ערשטאטטען.

וויא איך פאן פעט פאן מיינען פרוואט-בעריכט- ערשטאטטער ערפחה איזט איינער אים מיניסטעראום איינגערייכטע מעמוראנדום נאך ניכט אן דער רידיע גע- לאנגט דארבער עטוואס צו ענטשידען מיט אנדערן ווארטען: דיא אנגעלענענדייט איזט פארלייבט בייא זייטע געלענט ווארדען דיא אורזאכע דעססען איזט ערסטענס ווייל דער מיניסטער לידער אונזאהל אינס באד נאך מעראן פערדיווען מיסטע אונד ווייל זעלבסט בענרויפליך דאס מיניסטעראום נאך ניכט איבערצייגט איזט אב איינערע קלאגען אויף דיא וואהר- הייט בערוהט דען פאן 4-5 אדער גאר 6 פעללע פאן וועלכע דאס מיניסטעראום קענטניס האט וויא אונ- מענטליך דיא שוהטים בעהאנדעלט ווערדען מאגן נאך ניכט אנגענאמען ווערדען דאס זאלבע מיטהאנדלונג- גען בייאנאהע איבעראלל געשיעהט. דאס מיניסטער- אום ווארטעט נעטורליך אב מעהרערע זאלבע קלאגען איינלויפען ווירד דען פאן ווא ווא יעטנט זאלבע קלאגען איינלויפען זינד ווארדע נאך איבעראלל אב- הילפע פיר דען שוהט געשאפען.

אין שוהטים אנגעלענענדייט האט דאס מיניסטע- ריאום לויט צאהל 96-1847 אונד צאהל 98-92008 איינען איינצייגען זאטין פאר איינען אונד דיעס איזט דיעוער: דאס מיינע געמיינדע דאס רעכט בעוויסען און איינענער אינטערעסע ריכטער צו זיין זאפעל איזט דאס גאנצע אונד דיעס איזט אבער זעהר פיעל, דען דאפאן שטאמט פאלגענדעס:

1) וועגן איין שוהט פיר אהנע בעשטימטע צייט אקצעפטירט איזט אדער וועגן דיא בעשטימטע צייט

אינגעזענדעט.

אפגעגע אנטווארט פאן הרב היגובו בנשי' מנייא-פעסט ביז יום ג' לסדר שמע בקולי איבעך תרים לפי' נייא-פעסט יע'א.

שלום ושלום רבעל מול מכשר נ' אנכי על משמתי עימד לורו שישתדל ותאמן לחזק את העלה שלו מור מכשר עד שיהיו לו ממנו די פרנסה בעוהי הלא אנהו מתפללים להשי' שומן לנו פרנסתנו בהתיר ולא באיסור הו' ומי תפאר בזה לאמור כי פתו פת נחיה מארבעה אבות נוסין גולה נגבה אונאה חסנות גבוה, ואמרו כי השוחטים דיי' ותמכו את דיו' כי לדעתו הוא טובה גדולה וחי' בהרומם את מולו מול מכשר ורימו מרנס בכבוד, ואודות המע- מוראדום, אף שאינו צריך להסכמתי כיכר שלא טהועינו מראות האמת וראה כי כל דברו אמת וצדק עביו אבוא איה במכתבי מאריכות לעורר לבות הטהורים החשוב מחשבות ולתקן חסנות גדולות והזמות בענינים השייכים להשוחטים דיו'. הכותב בחפזו רב למען הרמות כבוד השוחטים אשר עה פיהם אנו חיים, ולולא השוחטים מה אהנו לן רבני - ודיל!

משה צבי פריעדמאן

הרב דפה מול יראים.

שלום לשייב פלוני נ'

מה שבמיע מתנער אודות בדומות חסבין בבית המטבחיים בעת הקור גדול ושואל בדת מה לעשות. תמה אני הלא בודאי רב לכם אשר מצויתו פרוסה עליכם ויעשה אצרו שאלת חכם ובאשר אמר לו כן יעשה וישיב את אשמו בראשו וידע מעלתו כי בודים קרושים (געפארענע הענדע) אי אפשר לבדוק חסבין והוא דבר שלא צריך לאימו' ומו' שמוך ער' בדיקה זו חז' הוא מאכיר מרפות רול' וזונה פה ביה יש לנו בית חם אצו' הבית מטבחיים ומי שאין לו בודאי הוא בודם את סבינו בראוי כשבא לפתוח אף כי הבדיקה צריכה להיות תוכף סמוך לשהיטה 'שלא יבאו לדיו תמלה חיו אורם שעה החק שאנו השי' ישמרו ויצלנו מכל מכשול וטעות רול' משה צבי פ'מ.

אוי איך נעכעך ארמער משועבד! או נאך עטוואס! וואהרשיינליך וואהר עם אין לוסטיגער האלגענא דער דיעזעס ליער ערוויכטעטע ער האכטע אבער וואהרליך ניכט האראן דאס וויר דען אנדאלט זינעס געדיכטעס נאך אים 20 טען יאהרהונדערט איך זא צו זינען אוואכ האבען ווערדען.

מינע ליעבע האללענען! שפאטטעט ניכט! איך ווירד יעטצט ניכט פאן דיעזעס געדיכטעטע שפיעכען איך ווירל איך נור איבערצייגען וויא זיך דיא וואהרהייט דיעזעס דיעזעס יעטצט נאך צייגט: איך בין ביה שאן 10 יאהרען דיער אנגעשטעללט. האבע אינטער דיעזע לאנגע צייט מיט שוויס מינע 1 מינדער ערצאנען פיעל

פלאגע געהאבט, פיעל גערטימען, פיעל צוגעהערט אונד פאן דעם אויך פיעל... ערטרע געווארדען, אונד נאכ- דעם איך דיעזע 10 יאהרען אללעם שרעכטע מיטמאכטע אונד דאס ערוועהנטע ליעד זאנג געשעהטע נאך עטוואס: עם שטאנדען אויך נעמליך אייניגע אונד זאגטען: דוא ביסט פור אונס גוט, פיליכט נאך צו גוט, וויר וואללען אבער איינען אנדערן האבען, איינען פרישען אונד... קינדגיטען מיך! יעטצט פראגע איך מינע דיעבען האללענען: ווא איזט דיא מענשענדיעבע? ווא דיא מאראלישע פפליכט? ווא ווילט אונזער הומאנע מולטום-מינסטער? אונד ווא ווירדען וויר זעלבער? וויר זינד אלוא דיא איינציגען אנגעשטעללטען, דענען דער בעטטעלשטאק אויך דיא עלטער בעפארשטעהטן זאממען וויר אונס מינע ליעבען האללענען, דענו נור מיט פערזאניגטע קראפט, נור מיט פארליעבע געגען אונס איינאנדער ווערדען וויר בעמעכטיגען הענגען אונ- זעריע שעמהאפטע, יאמערליכע לאגע! ווען וויר נאך וויללען, ווען וויר ניכט ענערגיש אויפטרעטען, ווערדען וויר נאך האנגע זינען הענגען: אוי איך נעכעך ארמער משועבד!

נון מינע ליעבע האללענען, האלטען וויר עם פיר אונזערע פפליכט געגען איינאנדער וואס אונזערע תורה המרושה זאגט: 'לא תסוג גבול רעך'! האלטעט איך צוריק אין איינער זאלבען געמיינדע אויך פראבע-פאר- טראג צו ערשיינען, ווא מאן מיט איינען מענשען דער 10 יאהרען פונדירט דערארטיג פארגעהט!

איך פערעפפענטליכע מינע ציילען אין דער גוטען האפענונג, דאס דיעזע בייא מינען ליעבען האללענען ווערדערוק ערלאנגען ווערדען.

אברהם רייכמאן ש"ן ומ"ן טיסא פעלדוואר בייא סאנדנא.

בריעה האסטען.

(אנפראגען ווערדען פיר אבאנענטען אויך ברעפליך, ווען רעטורפאסט בעגריבען איזט, בעאנטווארטעט.)

אן מעהרעיע: איבעראללען ווא מאן אפפערירט שרייבט מאן דיא ארעססע פאלגענדער ארט:

Israelia hitköségi előljáróság

אין...

(היהודי) נון וואס הערט זיך? וואס טוהען זיא ווייטער?

(ניעה-לאדהאג) געסטעל, אינאר, שאן 8-מאל געשיקט.)

הו הלום! המאמר אין-דום כבר נרפס, איך האנףם לידער אנדערס ניכט מאכען, ווען ס'יין געהד קאמט מוס אין בראטט ווענבלייבען, נאטורליך קאממט דאן דער מול מכשר צו טויער אויס, אבער לידער מיר אס טהייערסטען - ודיל -

פאריגעס בלאטט וואר דאנגערסא: געדרוקט אונד ערסט דארניץ פאלגענדען דיענסטאג עקספערירט

גוט צו וויסען:

וויא מאן מיר מיטטהילט ווירד בחרוב איה אין שיראוויטין (Sur) אין קאנטרו אויסגעשויבען ווערדען דארט וואר אין אייסגעוואנדערטע רוסטיגע חן דער יעטצט נאך ווערבי אגעסטירט איזט, דיעזע חן זאלל אנגעבליך אין טיכטיגער חן זיין אונד דיא געמיינדע צו שיראוויטין זינד געזאגען זאלאנגע או שוחטים צו ווערלען ביז ניכט אין צווייטער זאלבער חן קאממען ווירד. (וואהרשיינליך אויך אים רוסטלאנד) אום דאמיט אבער דיא זאכע מלאר צו לעגען געבע איך אין פארהיין באאנט דאס דיא ל' געמיינדע צו שיראוויטין אין אללען צו זאמען 225 פל' יעהרדיגעס געהאלט צאדל'ט, אויך דאס נייע געלד בערעכענט איזט'ס 120 אונד אין זעכסטל העללער פ' טאג, נעכענאיינאממען זעלבסט פערשטענדליך פערזעלטיגסטעסעס דעם געהאלטעס.

שטעדרען.

שוב וקורא

דער צוגלייך שמש זיין זאלל, ווירד געזוכט פ' אפריל אדער מאי אין איינער גרעסערע קאנטרעסגע- מינדע, הויכטבעדינגניססע: דיא שמים אונד פריעדליע- בענד, דער זעלבע זאלל אבער אויך צוגלייך אין מא- דערנער מענטש זיין, זינגע מיט סליינע, פאמיליע בע- פארצוגט.

אפפערטע זינד איינצורייכען אן דיא אדמ' די בל אונטער גוטע פאסטען.

אין Puchó (פ' טרעניטין) ווירד געזוכט צייטגעמעס- סער בעית שויב ומרא דער דיא אינג אונד דייטשע 'שפראכע מעכטיג איזט פור דען יאהרעס-געהאלט 600 פל', עווענט 600 פל' פ' וויר צו בעזעטען. פראבע: בערופענע, שפעזען: דען אקצעטרטעזן העכסטעס 20 פל' (נעראא)

אין Rajka (קאמ) Moson ווירד געזוכט שמש שויב ומרא רעדיגיאנס-לעהרער אונד ליבערער אין איינעם שטיק, - יאהרעס-געהאלט 200 פל' אונד מקוה וואס- סער איינאממען. פראבע-פארטראג: ערשיינען (וויא הייסט?) ארטאד'

שויב ושמש פ' זאפארט אין איינער גרעסערע ארטה' געמיינדע ווירד געזוכט, הויפט בעדינגניססע ירא שמים ושייב מומחה. אפפערטע אן דיא אדמ' די בל' אינטער, גענולערי'

אין Ózd קאמ' בארשאד ווירד געזוכט טיכטיגער

וויל ביז דאדן ס'יין געלד אויך 'פאסטמארקען' איינגע- פלאסטען איזט. -

בלאס לטובת הכלל געבע איך דאס בלאטט ניכט אויך, ביז זיך ס'יין אנדערער טרופט דער דיעזע אויפנא- בע איבערניממט, זאללטע זיך זאלבער מעלדען געבע אויס גערנע איבער אונד ווילל נאך איינגעשטעלליך מיטארבייטער זיין. -

וועטש' וועגען 20 גולדען איזט ווירמקיך ניכט דיא מיהע ווערטה.

סוכיניע'סד' הויפטזאכע איזט: יעדער מוחל מוס האבען אין צייגניסס פאן איינעם ארצט דאס ער גע- זינד אונד אלס מוחל צולעסליך איזט, אויסערדעם מוס ער פאס ראש הקהל איינע שריפטליכע ערלויבניס הא- בען, דאס דער ראש הקהל איהן אים מוחל אנערקענט דיא איבריגע זאבען זינד סריינגמיטען, מלהן אונד מוצין זיין כדת משה וישראל ישלוחו מצוה אינן ניווקן, בייא געלעגענהייט ווירד דיא פערארדנונג ווארטגעטרייא אין מול מכשר' פערסונדעט זיין

(פלוני בן פלוני ממקום פלוני), אונבעדינגט האנסט מסכים זיין צו איינען דין תורה, אלס דין וועהלע היר ענטוועדער מיך, אדער הרב היג מנייא-פעסט.

(Gombos) Örvendek, hogy ön is megtudta czél- zásomat és 15 kr. helyett a mint azt levelében írja 60-at küldött kivánt Lapokat ismételtén küldöttem.

(ל'טשארבא) דאס צייגניסס איזט גאנץ כמעשה ניכט-גוט, דען ער בעצייגט זיא זינד ניכט מעהר פעהו אונד זיא זאגען דאס זיא דיא פונקציאן יא אויסאיבען וואלדען, ניכט זאלבעס האבע איך פערלאנגט, יעדאך ווערדע עם איה אין געזוך אויסבעסערן.

(לפלוני) יא לידער שעדגעס טרויריגעס נייעס זייט 8 טאגען וואר דיא איינאממען דעם מול מכשרים 200 הערדער דאס הייסט, מיט אבצוג, דער צושטעללונג געביהר 58 סרייזער, וועלכעס פאו Békés צו גע- קאמען איזט, ווער נאך זייט 8 טאגען אן דיעזע רעדאח- ציאן געלד געזענדעט האט, זאלל'ס רעסלאמירען -

לידער, לידער! זא שטעהט דאס שוחטים בלאטט, פאריגע וואכע ווארען דיא איינאממען פאן 10 אבאנענ- טען א 58 סרייזער סוממא אין 2 וואכען 6,80 פל', ווער מעהר אלס איין בלאטט ערהאלטעט זאלל'ס פערטהיילען אום אבאנענטען צו ערווערבען.

אזהרה.

נאכדעם ר' יוסף צבי האברמאן פארמאלס שויב אין נייא-פעסט נאך איממערהין זיינע אבשיליכע אום- מדיעבע טרייכט, פיהלע איך מיך פערלאסאסט הועמיט נאכמאלס בעהאנט צו געבען, דאס מאן דיעזעס אינדי- ווידאום מייזען זאלל, כמטהוי' משה, וויא איך נון פער- נעהמע איזט ער אנגעשטעללט אין 'העלן' (פרייסען) שפיטצענאססע נומ' 11 בייא שיינדל גרעהער אונד זוכט שידוכים, וועהרענד ער איינע פרוי מיט 6 סוגדער פער- ליעס אונד צווייא דרייא פרויען שאן געשיעדען האט. - ודיל -